

بررسی تأثیر اصول رهبری الکترونیکی بر اثربخشی روابط عمومی (مورد مطالعه: مدارس استان بوشهر)

اسمعیل کمالی راد^۱

اصغر جلالی ریشهری^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۲/۰۱ تاریخ چاپ: ۱۴۰۳/۰۳/۳۱

چکیده

این پژوهش به بررسی تأثیر اصول رهبری الکترونیکی بر اثربخشی روابط عمومی (مورد مطالعه: مدارس استان بوشهر) میپردازد. برای سنجش متغیرها از پرسشنامه استاندارد شده استفاده شد. جامعه آماری پژوهش، مدارس استان بوشهر میباشند. برای تعیین نمونه از روش نمونه گیری تصادفی ساده استفاده شد و برای بدست آوردن حجم نمونه از فرمول کوکران با مقدار خطا ۰,۰۵ استفاده شد، که حجم نمونه از طریق این فرمول ۳۷۷ نفر محاسبه شد. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار spss۲۶ و PLS Smart ۳ استفاده شد. یافته های پژوهش نشان میدهد اصول رهبری الکترونیکی بر اثربخشی روابط عمومی تأثیر مثبت و معناداری دارد. اصول ارتباط الکترونیک، اصول مدیریت تغییر الکترونیک و اصول قابلیت اطمینان الکترونیک بر اثربخشی روابط عمومی تأثیر مثبت و معناداری دارد. اصول اجتماعی الکترونیک بر اثربخشی روابط عمومی با نقش میانجی تکنولوژی تأثیر معناداری ندارد. همچنین اصول اجتماعی الکترونیک و اصول قابلیت اطمینان الکترونیک بر اثربخشی روابط عمومی با نقش میانجی تکنولوژی تأثیر مثبت و معناداری دارد. اما اصول ارتباط الکترونیک و اصول اجتماعی الکترونیک و اصول مدیریت تغییر الکترونیک بر اثربخشی روابط عمومی با نقش میانجی مشارکت اعضاء تأثیر مثبت معناداری دارد. ولی اصول قابلیت اطمینان الکترونیک بر اثربخشی روابط عمومی با نقش میانجی مشارکت اعضاء تأثیر معناداری ندارد.

واژگان کلیدی

اصول رهبری الکترونیکی، اثربخشی روابط عمومی، مدارس استان بوشهر

۱ عضو هیئت علمی، موسسه آموزش عالی خرد بوشهر، بوشهر، ایران.

۲ دانشجوی کارشناسی ارشد، موسسه آموزش عالی خرد بوشهر، بوشهر، ایران.

۱- مقدمه

بهبود آموزشی یکی از دغدغه‌های اصلی نظام‌های آموزشی است. این که چه عواملی بر بهبود آموزشی فراگیران تأثیر می‌گذارد. همواره از حیطه‌های موردعلاقه تعلیم و تربیت و روانشناسی تربیتی بوده است مطمئناً مجموعه‌ای از عوامل فردی، محیطی یا عوامل شناختی و غیر شناختی بر بهبود آموزشی فراگیران تأثیر می‌گذارد متغیر بهبود آموزشی متغیری چندبعدی است و از عوامل متعدد و بی‌شماری تأثیر می‌پردازد یکی از این عوامل که ممکن است بر چگونگی دستیابی به اهداف آموزشی تأثیر بگذارد، مهارت‌های ارتباطی می‌باشد مهارت‌های ارتباطی به منزله‌ی آن دسته از مهارت‌های هستند که افراد در طی آن اطلاعات افکار و احساس‌های خود را از راه مبادله‌ی کلامی و غیر کلامی با یکدیگر در میان می‌گذارند. از اساسی‌ترین ویژگی‌های جوامع بشری، روابط اجتماعی است. روابط اجتماعی اساس تکوین، تثبیت و تداوم جامعه را رقم‌زده و گسترش و تعالی فرهنگ را فراهم می‌سازد. در فرایند ارتباطات آگاهی‌ها، نظرات و احساسات میان انسان‌ها تبادل می‌شود و پیام انسان‌ها به یکدیگر منتقل می‌گردد از این‌روست که فقدان آن به معنای سکون نسبی در حیات انسانی بوده و عدم انتقال دانسته‌ها و رکود فرهنگ را به دنبال دارد. ضرورت بسط و گسترش روابط اجتماعی به منظور انتقال فرهنگ از جامعه‌ای به جامعه دیگر و باهدف تعلق انسان‌ها به خانواده بشری را موجب گردیده است (واصفیان و میرشکار، ۱۳۹۷).

ظهور COVID-19 تغییراتی را در اجرای آموزش ایجاد کرده است که به یک سیستم مجازی منتقل شده است (سالمبرگ^۱، ۲۰۲۰). آموزش الکترونیکی که قبلاً به عنوان جایگزینی در فرآیند یادگیری مورد استفاده قرار می‌گرفت، اکنون به فعالیت اصلی در تأمین تداوم یادگیری تبدیل شده است. با آموزش الکترونیکی، دانش آموزان به طور مستقل در یادگیری از راه دور شرکت می‌کنند و به انجام فرآیند یادگیری خود ادامه می‌دهند (کوماریه و کورنیادی^۲، ۲۰۲۱). در مقابل، قرن بیست و یکم با چالش‌های بی‌سابقه‌ای مواجه است، یعنی در عصر صنعت ۴٫۰ (المبارک^۳ و همکاران، ۲۰۲۰). اختلال، به عنوان بخشی از تکامل فن‌آوری اطلاعات، هنگام ارائه راه‌حل‌های یادگیری مورد نیاز است. عصر اختلال ناشی از حضور کووید-۱۹ پیامدهایی در قالب سرکوب اجرای یادگیری آنلاین به همراه داشت. استقلال در فرآیند یادگیری در اولویت قرار دارد که باعث می‌شود دانش آموزان در یادگیری مسئولیت‌پذیر و فعال باشند (اویشی^۴، ۲۰۲۰). اختلال در یادگیری نوآوری و انطباق با اجرای سیاست‌های وزارتخانه دو چالش بزرگ و واقعی است که باید به طور هم‌زمان محقق شود. اختلال در نوآوری در فرآیند یادگیری که در طول کووید-۱۹ رخ داده است، عملکرد مدیران را مختل کرده است که مجبور به تغییر سریع هستند. تغییرات سریع بدون تعادل با مهارت‌های کافی منجر به ناکارآمدی در قالب استرس و فشار عاطفی در کار می‌شود (کولی^۵، ۲۰۲۱).

برای مدیریت اختلال در فن‌آوری نوآوری یادگیری، مدیران باید ظرفیت رهبری الکترونیکی^۶ داشته باشند. با این حال، بسیاری از مدیران در مورد برخورد با این تغییر در سطح عملی سردرگم هستند. مشکلات زیادی به خصوص در رابطه با استفاده از فن‌آوری در مدیریت مدارس ایجاد می‌شود. این امر به دلیل کمبود ظرفیت و توانایی مدیران در استفاده از

¹ Sahlberg

² Komariah & Kurniady

³ Al-Mubarak

⁴ Oishi

⁵ Collie

⁶ e-Leadership

فن آوری اطلاعات و ارتباطات است (ویونو^۷ و همکاران، ۲۰۱۹). نقش یک مدیر هنوز به ظرفیت بهینه در اجرای رهبری الکترونیکی در آموزش آنلاین و فرآیند یادگیری نرسیده است.

مدیران باید سریع عمل کنند، بینا باشند، با دقت تصمیم بگیرند، گزینه‌های مختلف را در نظر بگیرند، با همدلی و انسانیت ارتباط برقرار کنند و مدرسه خود را از نظر اعتبار اعضای مدرسه توسعه دهند (آدامز^۸ و همکاران، ۲۰۲۱). رهبری در این دوره همه گیر نیازمند تلاش زیاد، با تعهد قوی در مواجهه با اختلال در فن آوری نوآورانه است که در عملکرد رهبری بسیار متفاوت است (بوش^۹، ۲۰۲۰).

برعکس، همه گیری کووید-۱۹ مدیران را مجبور کرده است که به استفاده از فن آوری اطلاعات و ارتباطات در اجرای آموزش و یادگیری روی بیاورند. فن آوری ساختار و روش کار را تغییر می‌دهد و رهبران را به افرادی تبدیل می‌کند که باید با تغییرات گفته شده سازگار باشند (خان^{۱۰}، ۲۰۱۶؛ برمن^{۱۱}، ۲۰۱۲؛ گورتون^{۱۲}، ۲۰۱۸). مدیران باید دانش، درک و مهارت‌های رهبری مبتنی بر فن آوری و اطلاعات را به عنوان راهی برای ارائه آموزش و یادگیری داشته باشند. با این حال، صلاحیت رهبری الکترونیکی مدیران و همچنین تأثیر آن بر سازمان مدارس هنوز به وضوح مشخص نیست. نتایج مطالعات قبلی نشان داده است که تأثیر قابل توجهی از رهبری بر اثربخشی، تغییر و بهبود سازمانی وجود دارد (ژانگ^{۱۳} و همکاران، ۲۰۲۲؛ حیدر و اکبر^{۱۴}، ۲۰۲۲؛ باگا^{۱۵} و همکاران، ۲۰۲۲). با این حال، تأثیر رهبری الکترونیکی بر سازمان مدرسه ناشناخته مانده است و بنابراین نیاز به بررسی عمیق تری دارد.

موفقیت فرآیند آموزش در مدارس در صورتی بهینه است که همه طرف‌ها از آن حمایت کنند: هم منابع داخلی مدرسه و هم والدین و هم جامعه. برای دستیابی به یک فرآیند آموزشی با کیفیت، والدین و جامعه به حمایت‌هایی مانند حمایت‌های مادی، معنوی و معنوی نیاز دارند. نتایج تحقیقات متعدد نشان داده است که وجود حمایت و مشارکت خوب والدین یا جامعه در اجرای آموزش در مدارس باعث بهبود کیفیت آموزش و پیشرفت دانش آموزان می‌شود (لارا^{۱۶}، ۲۰۱۹؛ یولیانتی و دنسن^{۱۷}، ۲۰۱۸؛ چاوهران و خان^{۱۸}، ۲۰۱۰؛ توپور^{۱۹} و همکاران، ۲۰۱۰). حفظ روابط خوب با جامعه یک استراتژی مؤثر برای تأثیرگذاری بر عموم و ذینفعان مختلف و همچنین ایجاد تصویر مدرسه است (الکسیوا و فیلیپوف^{۲۰}، ۲۰۱۶)؛ بنابراین مدارس باید روابط عمومی خوبی داشته باشند.

روابط عمومی مدارس^{۲۱} شامل همکاری بین خود و جامعه برای ایجاد درک عمومی از نیازهای اجرایی و آموزشی مدارس است. از طریق این ارتباط، مدارس با جامعه به ویژه والدین برای دستیابی به موفقیت تحصیلی همکاری می‌کنند.

⁷ Wiyono

⁸ Adams

⁹ Bush

¹⁰ Khan

¹¹ Berman

¹² Gorton

¹³ Zhang

¹⁴ Haider & Akbar

¹⁵ Bagga

¹⁶ Lara

¹⁷ Yulianti & Denessen

¹⁸ Chohan & Khan

¹⁹ Topor et all

²⁰ Alexieva & Filipov

²¹ Schools' Public Relations

روابط عمومی یک مدرسه تحقق مسئولیت مشترک مدرسه و جامعه در اجرای آموزش است. با حمایت والدین یا جامعه، می‌توان به آموزش باکیفیت خوب در مدارس دست‌یافت (سانفو^{۲۲}، ۲۰۲۰؛ گینوسیان^{۲۳} و همکاران، ۲۰۲۰). این نشان‌دهنده نیاز مدارس به توسعه روابط عمومی مؤثر است.

با توجه به بررسی میدانی، تلاش‌ها برای برقراری ارتباط با جامعه از طریق چندین فعالیت، از جمله چندین فعالیت برنامه روابط عمومی انجام شد، اما هنوز حداکثر نشده است (سومارسونو^{۲۴} و همکاران، ۲۰۱۶؛ ویونو^{۲۵}، ۲۰۱۷). پیش‌بینی می‌شود اجرای رهبری الکترونیکی مدیران نیز اثربخشی روابط عمومی مدارس را افزایش دهد، اما این موضوع باید بررسی شود. بسیاری از مطالعات در مورد تأثیر رهبری مدیر بر عملکرد معلم تحقیق کرده‌اند (جو^{۲۶}، ۲۰۲۰؛ لویتن^{۲۷}، ۲۰۱۹؛ رجشتاینر^{۲۸} و همکاران، ۲۰۲۲). بااین‌حال، تأثیر استفاده از رهبری الکترونیکی بر رفتار والدین و جامعه به‌طور گسترده مورد مطالعه قرار نگرفته است؛ بنابراین، این موضوع نیاز به بررسی بیشتر دارد.

هدف نهایی تلاش برای بهبود عملکرد مدیران، بهبود سازمان^{۲۹} است که یک تغییر سازمانی برنامه‌ریزی شده است. مدارس سعی می‌کنند شرایط یادگیری خود و عوامل مرتبط با این شرایط یادگیری را بهبود بخشند تا دستیابی به اهداف آموزشی را به‌طور مؤثرتری بهبود بخشند (سالومون و کولیکانت^{۳۰}، ۲۰۱۶؛ زو و لی^{۳۱}، ۲۰۲۲؛ آلت^{۳۲}، ۲۰۱۸؛ بوش و زولمن^{۳۳}، ۲۰۰۰).

چندین ویژگی برای بهبود سازمانی وجود دارد. پروژه بین‌المللی بهبود سازمان هفت ویژگی بهبود سازمانی مدرسه را شناسایی کرد: (۱) مدارس به مرکز تغییر تبدیل می‌شوند. (۲) مدارس از یک رویکرد سیستماتیک برای تغییر استفاده می‌کنند. (۳) مدارس از شرایط داخلی خود به‌عنوان کانون اصلی تغییر استفاده می‌کنند. (۴) اهداف آموزشی مدارس به‌طور مؤثرتری به دست می‌آیند. (۵) مدارس از رویکرد سیستمی با دیدگاه‌های متعدد استفاده می‌کنند. (۶) مدارس از یک استراتژی اجرای یکپارچه استفاده می‌کنند. (۷) مدارس به سمت نهادینه شدن فشار می‌آورند (رینولدز و تدلی^{۳۴}، ۱۹۹۹).

ویژگی‌های بهبود سازمانی، وقتی از نظر تئوری توسعه سازمانی در نظر گرفته شود، شباهت‌هایی دارد. توسعه یک سازمان باید به‌خوبی برنامه‌ریزی شود، بر همکاری گروهی تأکید شود، به سیستم به‌عنوان یک کل ارجاع شود، از عوامل تجدید استفاده شود و به شیوه‌ای پایدار اجرا شود (فرنچ^{۳۵} و همکاران، ۲۰۰۵). بهبود سازمانی، یکی از ابزارهای کاربردی برای تغییرات بنیادی در سازمان و روشی برای بهبود عملکرد آن است که بر پایه فرآیند آموزش و تغییر ارزش‌ها و نگرش‌های

²² Sanfo

²³ Ginosyan

²⁴ Sumarsono

²⁵ Wiyono

²⁶ Joo

²⁷ Luyten

²⁸ Rechsteiner

²⁹ Organization improvement

³⁰ Salomon & Kolikant

³¹ Zhu & Li

³² Alt

³³ Bush & Coleman

³⁴ Reynolds & Teddlie

³⁵ French

کارکنان قرار دارد. به عقیده اورتون بهبود سازمانی یک تفکر جهانی است که مبتنی بر بالا بردن توان خلق، ایجاد و میزان استعداد مطابقت سازمان‌ها و جوامع با تحولات گوناگون می‌باشد (رضوی؛ سهرابی و طاهرخانی، ۱۳۹۷).

تغییرات سریع و پیشرفت در محیط بیرونی سازمان، همواره سازمان‌ها را با معضلاتی مواجه می‌کند که این معضلات با توجه به گسترش و پیچیدگی اهداف، فرایندها و ساختار سازمان به‌منظور رقابت با رقبای قوی سازمان درخور توجه است؛ زیرا در این شرایط سازمان‌هایی واجد توانایی رشد و بقا هستند که نسبت به خواسته‌ها و انتظارات مشتریان و ذی‌نفعان پاسخگو باشند. آشکار است که سازمان‌های آموزشی از این امر مستثنی نیستند؛ زیرا امروزه پدیده‌هایی چون جهانی‌شدن، شکل‌گیری اقتصاد دانش‌بنیان در برنامه توسعه پایدار و نیز ضرورت گسترش فرصت‌های آموزشی برای عده بیشتری از داوطلبان در نتیجه افزایش هزینه‌های آموزشی از یک سو و کاهش منابع مالی از سوی دیگر موجب شده است که مشتریان و ذی‌نفعان این نظام، حساسیت بیشتری را نسبت به اهداف، عملکرد و نتایج آن به خرج دهند؛ از این رو فشار مجموعه‌ای از سهام‌داران و مشتریان (دولت، خانواده‌ها و دانش‌آموزان) به‌منظور گسترش و بهبود خدمات از سوی نظام آموزشی و فشار هم‌زمان در رابطه با تخصیص منابع، مراکز آموزشی را با معضل جهت‌دهی مجدد به رویکردهایشان به سمت مشتری‌مداری و هدایت فعالیت‌هایشان به سمت بهبود سازمانی مواجه کرده است (گیلوری و شفیع زاده، ۱۳۹۹).

بنابراین با توجه به مطالب ذکر شده در این راستا سؤال کلی این پژوهش این است که: آیا اصول رهبری الکترونیکی بر اثربخشی روابط عمومی تأثیر معناداری دارد؟

حال با توجه به آنچه گفته شد این پژوهش به دنبال پاسخگویی به سؤال فوق است.

۲- مبانی نظری و ادبیات پژوهش

تأثیر فن‌آوری اطلاعات بر زندگی انسان بسیار زیاد است و نمی‌توان نقش آن را در آموزش و پرورش نیز کاهش داد. در سناریوی کنونی همه‌گیری بیماری کووید-۱۹ سهم فن‌آوری اطلاعات به دلیل تعطیلی مؤسسات آموزشی که چالش‌هایی را برای یادگیری دانش‌آموزان ایجاد می‌کند، افزایش یافته است. در این دوران قرنطینه، فن‌آوری اطلاعات از طریق سیستم‌های نوآورانه و مدیریت یادگیری به راه‌حل فرایند آموزش مداوم کمک می‌کند و این فرصت را برای اساتید به‌منظور پیاده‌سازی راه‌حل‌های فن‌آوری اطلاعات برای تدریس و همچنین ارزیابی برای تکمیل دوره آموزشی دانشجویان فراهم کرده است (خان و نبی^{۳۶}، ۲۰۲۱). در سطح جهانی، به دلیل تعطیلی دانشگاه‌ها، اکثر اساتید و دانشجویان از آموزش الکترونیک استفاده می‌کنند. اعضای هیئت‌علمی دانشگاه‌های معتبر جهان برای ارائه آموزش الکترونیک به دانشجویان خود، گواهینامه تدریس آنلاین را دریافت کرده‌اند. در همان زمان، اعضای هیئت‌علمی و کارکنان در حال یادگیری نحوه استفاده از بسترهای آموزشی آنلاین هستند. قبلاً، آن‌ها فقط از آموزش از طریق آموزش چهره به چهره استفاده می‌کردند. باین‌حال، تغییر به حالت آنلاین سؤالات زیادی را در مورد کیفیت آموزش ایجاد کرده است (روهیل^{۳۷}، ۲۰۲۱). روند استفاده از آموزش الکترونیک به‌عنوان ابزار آموزشی اکنون به‌سرعت در حال گسترش است. بسیاری از اساتید و محققان به آموزش الکترونیک امید زیادی داشتند و معتقد بودند که این روش دسترسی بیشتری به اطلاعات و ارتباطات ایجاد می‌کند و در نهایت منجر به انقلاب جدیدی در آموزش و پرورش می‌شود. آموزش الکترونیک با استفاده از فن‌آوری نوین، نه تنها آموزش را متحول می‌کند و در دسترس قرار می‌دهد، بلکه

³⁶ Khan & Nabi

³⁷ Rohail

چالش‌های مهمی را برای اساتید و فراگیران به همراه دارد. محیط‌های یادگیری الکترونیکی به‌طور فزاینده‌ای به‌عنوان ویژگی‌های زیربنایی مهم دانشگاه‌ها عمل می‌کنند که به اساتید این امکان را می‌دهد تا دانش خود را به‌صورت متفاوت ارائه کرده و تعامل بین اساتید و دانشجویان را افزایش دهند (کومار^{۳۸}، ۲۰۱۱). بدون تردید نظام آموزش عالی نقشی اساسی در توسعه جامعه دارد. آموزش و تربیت نیروی انسانی متخصص و انجام تحقیق از وظایف و مسئولیت‌های مهم دانشگاه‌ها و مراکزهای علمی و فرهنگی به شمار می‌آیند؛ بنابراین، با توجه به نقش مهم این نهادها در ابعاد گوناگون، اطمینان یافتن از کیفیت مطلوب عملکرد هر یک از کارکردهای آن به‌منظور جلوگیری از هدر رفت سرمایه‌های مادی و انسانی ضرورتی انکارناپذیر است. ازاین‌رو توجه به عملکرد اعضای هیئت‌علمی از جایگاه خاصی برخوردار است. در عصر کنونی تولید علم و تحرک علمی باروتق و پیشرفت فن‌آوری کامل آمیخته است. عملکرد اساتید هم تا اندازه زیادی به چگونگی کاربرد فن‌آوری وابسته است. در تمامی مطالعات بر عملکرد اعضای هیئت‌علمی دانشگاه‌های کشور همواره تأکید شده که دو کارکرد پژوهش و آموزش هم‌زمان موردتوجه قرار بگیرند. فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات به‌عنوان ابزاری کارآمد برای افزایش کیفیت آموزش و پژوهش مورد استفاده قرار می‌گیرد ازاین‌رو توجه به قابلیت‌های کاربرد فن‌آوری در آموزش و پژوهش و مشخص کردن نقش آن در عملکرد اعضای هیئت‌علمی موردتوجه محققین بوده است (امینی و اصفهانی، ۱۳۹۸).

فن‌آوری اطلاعات شامل رایانه‌ها، تجهیزات جانبی، نرم‌افزار و سخت‌افزار، رویه‌ها، خدمات (ازجمله خدمات پشتیبانی) و منابع مرتبط است؛ و همچنین شامل هرگونه تجهیزات یا سیستم به‌هم‌پیوسته یا زیرسیستم از تجهیزات است که در دستیابی خودکار، ذخیره‌سازی، دست‌کاری، مدیریت، حرکت، کنترل، نمایش، تعویض، انتقال یا دریافت اطلاعات مورد استفاده قرار می‌گیرد (آدنیران^{۳۹}، ۲۰۱۶).

با ظهور فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات و توسعه کاربردهای آن، سازمان‌های گوناگون به برنامه‌ریزی برای استفاده بهتر از آن و ترسیم چشم‌انداز برای تغییرات بنیادی در حوزه‌های گوناگون پرداخته‌اند؛ به‌طوری‌که یکی از واسطه‌های اصلی بین حکومت‌های معاصر و ملت‌ها، فن‌آوری اطلاعات است. امروزه احیای مفاهیم و واژه‌های قدیمی با گذاشتن پیشوند الکترونیکی (E) برای کلمات امری معمول به‌حساب می‌آید (حسینی و حضرتی، ۱۳۹۰). فن‌آوری اطلاعاتی باعث حذف کارهای خسته‌کننده، تکراری، خطرناک و اشتباه، از کار می‌شود. (زوبف^{۴۰}، ۱۹۸۸) مدیران در عصر اطلاعات با فشارهای روزافزون عوامل مختلف محیطی نظیر تغییر در سیستم‌ها، روش‌ها و شیوه‌ها و به‌طور کلی تکنولوژی‌های انجام کار مواجه‌اند که تطبیق وضعیت درونی دانشگاه با الزامات محیطی یک امر حیاتی است. لازمه رهبری اثربخش فعالیت‌ها و افراد در شرایطی که فعالیت‌ها و خدمات در فضای الکترونیکی صورت می‌گیرد، برخورداری از توانایی‌های لازم، به‌ویژه مهارت رهبری در فضای الکترونیک می‌باشد. اگرچه در زمینه ادراک از آموزش الکترونیک، رهبری الکترونیک و عملکرد در ارائه آموزش الکترونیک تحقیقات زیادی انجام شده است، اما تاکنون تحقیق خاصی در ارتباط با نقش ادراک از آموزش الکترونیک بر عملکرد اعضای هیئت‌علمی در ارائه آموزشی الکترونیک صورت نگرفته است و همچنین پژوهش خاصی مربوط به خودارزیابی اعضای هیئت‌علمی در ارائه آموزش الکترونیک انجام نشده است؛ که ما

³⁸ Kumar

³⁹ Adeniran

⁴⁰ Zuboff

در این پژوهش برای دستیابی به این مهم تلاش حداکثری خود را انجام خواهیم داد. در دنیای امروز، با توجه به پیشرفت سریع فن آوری و شیوع بیماری کووید-۱۹، فن آوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) به عنوان بخش اصلی و ضروری دولت‌ها و سازمان‌ها قرار گرفته و در توسعه آن‌ها نقش مهمی بر عهده دارد در این راستا چگونگی استفاده از این فن آوری‌ها در زمینه اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی از اهمیت بالایی برخوردار است.

بهبود سازمانی مدارس و عوامل مؤثر بر آن مسئله‌ای بسیار مهم است که مرکز توجه متخصصان تعلیم و تربیت بوده است. عواملی همچون خانواده، معلمان، برنامه آموزشی، ویژگی‌های فراگیران، قوانین و مقررات مدرسه، جو و فرهنگ مدرسه، انتظارات جامعه از مدرسه، سبک مدیریت و رهبری آموزشی، فرایندهای یادگیری و یاددهی، منابع مادی و مالی در بهبود سازمانی مدارس دخیل هستند؛ بنابراین باید همه عوامل در نظر گرفته شوند زیرا که نادیده گرفتن عوامل پیش گفته در حقیقت سرمایه‌گذاری بدون هدف و برنامه در آموزش است که به خسارات جبران‌ناپذیر در سرمایه‌های انسانی منجر می‌شود (پاهنگ، مهدیون، یاریقلی، ۱۳۹۶).

مدیران در عصر اطلاعات با فشارهای روزافزون عوامل مختلف محیطی نظیر تغییر در سیستم‌ها، روش‌ها و شیوه‌ها و به‌طور کلی تکنولوژی‌های انجام کار مواجه‌اند که تطبیق وضعیت درونی دانشگاه با الزامات محیطی یک امر حیاتی است. لازمه رهبری اثربخش فعالیت‌ها و افراد در شرایطی که فعالیت‌ها و خدمات در فضای الکترونیکی صورت می‌گیرد، برخورداری از توانایی‌های لازم، به‌ویژه مهارت رهبری در فضای الکترونیک می‌باشد. اگرچه در زمینه ادراک از آموزش الکترونیک، رهبری الکترونیک و عملکرد در ارائه آموزش الکترونیک تحقیقات زیادی انجام شده است؛ اما تاکنون تحقیق خاصی در ارتباط با نقش ادراک از آموزش الکترونیک بر اثربخشی روابط عمومی صورت نگرفته است و همچنین پژوهش خاصی مربوط به خودارزیابی اعضای هیئت علمی در ارائه آموزش الکترونیک انجام نشده است؛ که ما در این پژوهش برای دستیابی به این مهم تلاش حداکثری خود را انجام خواهیم داد.

بر اساس مطالب ذکر شده و با توجه به اینکه تاکنون مطالعه‌ای که به بررسی تأثیر اصول رهبری الکترونیکی بر اثربخشی روابط عمومی بپردازد انجام نشده است لذا انجام مطالعه حاضر با اهمیت و ضروری می‌باشد.

نیازی و بیگی نیا (۱۴۰۲) در پژوهشی به تاثیر رهبری دیجیتال بر عملکرد سازمان با نقش میانجی فرهنگ دیجیتال و قابلیت های دیجیتالی کارکنان پرداختند. برای جمع آوری داده‌ها تعداد ۱۲۵ پرسشنامه توزیع و ۱۲۰ پرسشنامه جمع آوری شد. نتایج بدست آمده نشان می دهد که رهبری دیجیتال بر فرهنگ دیجیتال، قابلیت های دیجیتالی کارکنان و عملکرد سازمان تاثیر مثبت و مستقیم دارد. همچنین فرهنگ دیجیتال و قابلیت های دیجیتالی کارکنان بر عملکرد سازمان تاثیر مثبت و مستقیم دارد. در آزمون فرضیه های مربوط به نقش متغیرهای میانجی شامل فرهنگ دیجیتال و قابلیت های دیجیتالی کارکنان بر رابطه رهبری دیجیتال با عملکرد سازمان حاکم ی از آن بود که این متغیر ها نقش میانجی را ایفا کرده و موجب بهبود این رابطه ها می شوند.

علی مرادی و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهشی به بررسی عوامل مؤثر بر بهبود سازمانی در بخشهای دولتی و رتبه بندی آنها با استفاده از روشهای MADM پرداختند. لذا این پژوهش باهدف شناسایی عوامل مؤثر بر بهبود سازمانی و اولویتبندی آنها انجام گرفته است. بر این اساس پس از بررسی ادبیات موضوع و تحلیل آنها این عوامل که شامل سبک رهبری، ساختار سازمانی، کارآفرینی سازمانی، شایستگی مدیران، جو سازمانی، هوش سازمانی، راهبردهای توسعه منابع انسانی، توانمندسازی کارکنان و حمایت سازمانی ادراک شده شناسایی و به روشهای MADM مورد رتبه‌بندی قرار گرفتند.

غربی و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی به بررسی نقش روابط عمومی بر مشارکت و ارتباطات اجتماعی در سازمانها پرداختند. مدیر روابط عمومی در هر سازمان بایستی واجد یک سری خصوصیات و روش های کار آمد در اداره امور و انجام وظایف شغلی باشد تا بتواند موجب پیشرفت کاری در ادارات و سازمانها گردد. این مقاله به بازنگری روابط عمومی با تمرکز بر مشارکت، و تاثیر اجتماعی پرداخته، و ادعا می کند؛ که تاثیر روابط عمومی برای نظریه بر مشارکت و ارتباطات اجتماعی مفید هستند.

سهرابی و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی به بررسی رابطه بین رهبری دانش با بهبود سازمانی از دیدگاه کتابداران کتابخانه های مرکزی دانشگاه های دولتی شهر تهران پرداختند. جامعه آماری پژوهش را کلیه کتابداران کتابخانه های مرکزی دانشگاه های دولتی شهر تهران تشکیل می دهند که مجموعاً ۱۴۰ نفر می باشند. یافته ها نشان داد که وضعیت رهبری دانش با ۳/۶۰۵ درصد و بهبود سازمانی با ۳/۵۵۰ درصد در بین کتابداران کتابخانه های مرکزی دانشگاه های دولتی شهر تهران بالاتر از حد متوسط قرار دارد. همچنین، بین رهبری دانش و بهبود سازمانی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

دانشور دیلمی و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی به تأثیر رهبری الکترونیکی بر نگرش های شغلی کارکنان در تیم های مجازی با تأکید بر نقش کانال های ارتباطی آنلاین و رضایت ارتباطی ادراک شده پرداختند. این پژوهش در پژوهشگاه نیرو در شهر تهران انجام شده است. از طریق روش تصادفی ساده، نمونه تحقیق انتخاب و اطلاعات مورد نیاز پژوهش از طریق پرسش نامه استاندارد جمع آوری شده است. نتایج حاصل از تحلیل داده ها با استفاده از روش معادلات ساختاری نشان می دهد که رهبری الکترونیکی بر نگرش شغلی کارکنان تأثیر مستقیم معنی داری دارد و کانال های ارتباطی و رضایت ادراکی از ارتباطات رابطه میان رهبری الکترونیکی و نگرش های شغلی کارکنان تیم های مجازی را تعدیل می کند.

ماهشوری^{۴۱} و همکاران (۲۰۲۴) در پژوهشی به تأثیر رهبری الکترونیکی بر نتایج کارکنان در بخش آموزش عالی در طول COVID-19 و فراتر از آن: مطالعه موردی از ویتمام پرداختند. نتایج نشان داد که رهبری الکترونیکی درک شده به طور قابل توجهی بر مشارکت کاری، رفاه و رفتارهای شهروندی سازمانی کارکنان تأثیر می گذارد. یافته های این مطالعه پیامدهای مهمی برای مدیریت مؤثر نیروی کار متنوع دارد و بر اهمیت سبک های رهبری مناسب در چشم انداز دائماً در حال تحول کار از راه دور تأکید می کند. در میان همه گیری COVID-19، جایی که کار از راه دور به یک امر عادی تبدیل شده است، این تحقیق نقش حیاتی رهبری الکترونیکی در شکل دهی به نتایج کارکنان را روشن می کند. هم بینش های عملی و هم نظری را ارائه می دهد که می تواند رهبران را در بهینه سازی رویکردهای رهبری خود در چارچوب محیط های کاری با واسطه فناوری اطلاعات پیشرفته راهنمایی کند.

ویونو^{۴۲} و همکاران (۲۰۲۳) در پژوهشی به تأثیر رهبری الکترونیکی مدیران بر اثربخشی روابط عمومی و بهبود سازمانی مدارس پرداختند. نمونه این پژوهش شامل ۲۰۰ نفر از مدیران در اندونزی به صورت تصادفی انتخاب شد. نتایج پژوهش نشان داد که رهبری الکترونیکی مدیران بر اثربخشی روابط عمومی مدارس تأثیر مستقیم دارد. رهبری الکترونیکی یک مدیر به طور مستقیم و غیرمستقیم بر بهبود مدرسه آنها تأثیر می گذارد و اثربخشی روابط عمومی مدرسه تأثیر مستقیمی

⁴¹ Maheshwari

⁴² Wiyono

بر بهبود مدرسه دارد. با نگاهی به ابعاد، چندین عامل غالب از سازه‌های سه متغیر مورد مطالعه پشتیبانی می‌کنند. یافته‌های تحقیق از نظر تئوری و نتایج مطالعات قبلی به صورت عمیق مورد بحث قرار گرفته است. جمعه^{۴۳} و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهشی به تأثیر رهبری الکترونیکی و تعامل اجتماعی بر شایستگی مدیریتی مدیران دوره اول متوسطه پرداختند. جامعه آماری این مطالعه ۳۷ نفر شامل ۲۲ دبیرستان دولتی و ۱۵ دبیرستان خصوصی در دوما بود. نمونه این تحقیق نمونه اشباع بود یعنی کل جامعه نمونه گیری شد. تکنیک گردآوری داده‌ها با استفاده از پرسشنامه متغیرهای رهبری الکترونیکی، تعامل اجتماعی و شایستگی مدیریتی مدیران مدارس بود. تکنیک تجزیه و تحلیل داده‌ها در این پژوهش، تحلیل آماری توصیفی و تحلیل آماری استنباطی بود. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که بین متغیر رهبری الکترونیکی (X1) و تعامل اجتماعی (X2) بر شایستگی مدیریتی مدیران مدارس SMP (Y) در شهر دوما ۱۹٫۴ درصد تأثیر معناداری وجود دارد. این بدان معناست که هرچه رهبری الکترونیکی و تعامل اجتماعی مدیر بهتر باشد، شایستگی مدیریتی مدیر نیز بهتر خواهد بود.

اکرم و محمدخان^{۴۴} (۲۰۲۰) در پژوهشی به بررسی رهبری الکترونیکی مدیران: افزایش اثربخشی مدرسه با سیستم مدیریت یادگیری پرداختند. مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته با ده مدیر، هماهنگ کننده و سرپرست و معلم LMS انجام شد. نتایج این مطالعه حاکی از آن است که تصمیم‌گیری، نظارت و ارتباطات در این سیستم مدیریت آموزشی، حمایت گسترده‌ای از مدیران مدارس در مدیریت سازمان‌های خود و مشارکت فعال معلمان در نتیجه افزایش اثربخشی رهبری الکترونیکی می‌کند. تصمیم‌گیری مبتنی بر داده پیامد نظارت و ارتباط بین معلمان، دانش آموزان و والدین است. به منظور بهبود رهبری الکترونیکی، من به مدیر مدرسه توصیه می‌کنم استفاده از داده‌های به‌روز تدریس را گسترش دهد و از معلمان، دانش آموزان و والدین که از طریق LMS به دست می‌آید، بیاموزد.

۳- روش شناسی پژوهش

فرضیه‌های پژوهش

فرضیه‌های اصلی

- اصول رهبری الکترونیکی بر اثر بخشی روابط عمومی تأثیر معناداری دارد.

فرضیه‌های فرعی

- اصول ارتباط الکترونیک بر اثر بخشی روابط عمومی تأثیر معناداری دارد.

- اصول اجتماعی الکترونیک بر اثر بخشی روابط عمومی تأثیر معناداری دارد.

- اصول مدیریت تغییر الکترونیک بر اثر بخشی روابط عمومی تأثیر معناداری دارد.

- اصول قابلیت اطمینان الکترونیک بر اثر بخشی روابط عمومی تأثیر معناداری دارد.

- اصول ارتباط الکترونیک بر اثر بخشی روابط عمومی با نقش میانجی تکنولوژی تأثیر معناداری دارد.

- اصول اجتماعی الکترونیک بر اثر بخشی روابط عمومی با نقش میانجی تکنولوژی تأثیر معناداری دارد.

- اصول مدیریت تغییر الکترونیک بر اثر بخشی روابط عمومی با نقش میانجی تکنولوژی تأثیر معناداری دارد.

- اصول قابلیت اطمینان الکترونیک بر اثر بخشی روابط عمومی با نقش میانجی تکنولوژی تأثیر معناداری دارد.

⁴³ Jumaiyah

⁴⁴ Akram & Muhammad Khan

- اصول ارتباط الکترونیک بر اثر بخشی روابط عمومی با نقش میانجی مشارکت اعضاء تاثیر معناداری دارد.
- اصول اجتماعی الکترونیک بر اثر بخشی روابط عمومی با نقش میانجی مشارکت اعضاء تاثیر معناداری دارد.
- اصول مدیریت تغییر الکترونیک بر اثر بخشی روابط عمومی با نقش میانجی مشارکت اعضاء تاثیر معناداری دارد.
- اصول قابلیت اطمینان الکترونیک بر اثر بخشی روابط عمومی با نقش میانجی مشارکت اعضاء تاثیر معناداری دارد.

تعیین حجم نمونه

جامعه آماری در این تحقیق کلیه مدارس استان بوشهر است؛ که پس از انجام مطالعه‌ای مقدماتی روی بخش کوچکی از جامعه آماری و تعیین انحراف معیار، حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران در سطح خطای پنج درصد و دقت پنج‌دهم برابر با حجم نمونه برآورد می‌شود. در این پژوهش از روش نمونه‌گیری در دسترس استفاده شده که بدین ترتیب با مراجعه به سازمان، از کارکنان آن‌ها به‌طور تصادفی نمونه‌گیری به عمل آمد.

$$n \geq \frac{2000(1.96)^2 \frac{1}{2} (1 - \frac{1}{2})}{(2000 - 1)(5\%)^2 + (1.96)^2 (\frac{1}{2}) (\frac{1}{2})} = 377$$

جامعه آماری این تحقیق کلیه مدارس استان بوشهر می‌باشد. با توجه به گستردگی و معلوم بودن دقیق جامعه آماری که شامل ۲۰۰۰ مدرسه می‌باشند. نمونه آماری پژوهش با استفاده از رابطه کوکران حداقل ۳۷۷ مدرسه تعیین شده و روش نمونه‌گیری هم تصادفی در دسترس خواهد بود.

اصول رهبری الکترونیکی

در پژوهش حاضر رهبری الکترونیک، رهبری الکترونیک معلمان مقطع ابتدایی مد نظر می‌باشد. منظور از رهبری الکترونیک، مقادیر نمراتی است که از پرسشنامه‌ی ون وارت و همکاران (۲۰۱۶) به دست می‌آید. این پرسشنامه دارای ۴ بعد ارتباط الکترونیک، اجتماعی الکترونیک، مدیریت تغییر الکترونیک، قابلیت اطمینان الکترونیک می‌باشد. در مجموع پرسشنامه رهبری الکترونیک با ۱۲ گویه با توجه به نمراتی که به آن اختصاص می‌یابد، ارزیابی می‌شود.

اثر بخشی روابط عمومی

پرسشنامه اثر بخشی روابط عمومی توسط حیدر زاده و ترابی فارسانی (۲۰۱۱) طراحی شده است. این پرسشنامه شامل ۸ گویه می‌باشد و بر اساس مقیاس پنج گزینه‌ای لیکرت (کاملاً مخالفم - ۱ تا کاملاً موافقم - ۵) نمره گذاری می‌شود.

۴- یافته‌های پژوهش

۴-۱- متغیرهای جمعیت شناختی

به منظور آشنایی با پاسخ دهندگان، متغیرهای جمعیت شناختی آنان به تفصیل ارایه گردیده است.

جدول (۱) توزیع فراوانی تحصیلات پاسخ دهندگان

تحصیلات	تعداد	درصد فراوانی
دیپلم و کمتر	۱۰	۲,۷
فوق دیپلم	۹۳	۲۴,۷
لیسانس	۱۰۲	۲۷,۱
فوق لیسانس	۱۰۴	۲۷,۶
دکتری	۶۸	۱۸
جمع	۳۷۷	۱۰۰

جدول (۱) توزیع فراوانی تحصیلات پاسخگویان را نشان می دهد. همانطور که مشاهده می شود، تحصیلات ۲,۷ درصد از افراد در سطح دیپلم و تحصیلات ۲۴,۷ درصد دیگر در سطح فوق دیپلم می باشند. همچنین ۲۷,۱ درصد از افراد در سطح لیسانس و تحصیلات ۲۷,۶ درصد دیگر در سطح فوق لیسانس می باشد. همچنین تحصیلات ۱۸ درصد از افراد نیز در سطح دکتری می باشد.

جدول (۲) توزیع فراوانی سن افراد

سن	تعداد	درصد فراوانی
۲۰ تا ۳۰ سال	۲۸	۷,۴
۳۱ تا ۴۰ سال	۶۸	۱۸
۴۱ تا ۵۰ سال	۱۴۵	۳۸,۵
۵۱ سال و بالاتر	۱۳۶	۳۶,۱
جمع	۳۷۷	۱۰۰

همانطور که در جدول فوق ملاحظه می کنید، بیشترین فراوانی مربوط به بازه سنی ۴۱ تا ۵۰ سال بوده که ۳۸,۵ درصد از کل را شامل می شود.

جدول (۳) توزیع فراوانی وضعیت سابقه کاری افراد

سابقه کاری	تعداد	درصد فراوانی
۱ تا ۵ سال	۳۰	۸
۶ تا ۱۰ سال	۷۵	۱۹,۹
۱۱ تا ۲۰ سال	۱۶۴	۴۳,۵
۲۱ تا ۳۰ سال	۱۰۸	۲۸,۶
جمع	۳۷۷	۱۰۰

همانطور که در جدول (۳) ملاحظه می کنید، بیشترین فراوانی مربوط به رده ۱۱ تا ۲۰ سال بوده که ۴۳,۵ درصد از وزن کل را شامل می شود.

جدول (۴) توزیع فراوانی وضعیت جنسیت افراد

جنسیت	تعداد	درصد فراوانی
مرد	۲۸۶	۷۵,۹
زن	۹۱	۲۴,۱
جمع	۳۷۷	۱۰۰

نتایج جدول ۴-۴ نشان می دهد که ۲۸۶ نفر (۷۵,۹ درصد) از پاسخ دهندگان مرد و ۹۱ نفر (۲۴,۱ درصد) زن هستند.

۴-۲- توصیف متغیرهای مورد مطالعه

با استفاده از شاخص های آمار توصیفی میانگین، انحراف استاندارد، بیشینه نمرات و کمینه نمرات به بررسی وضعیت متغیرهای اصلی تحقیق پرداخته شده است.

جدول (۵) نتایج توصیف متغیرهای مورد مطالعه

متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد	کمینه نمرات	بیشینه نمرات
ارتباط الکترونیک	۳,۲۴۷۶	۰,۸۸۰۲۵	۱,۰۰	۵,۰۰
اجتماعی الکترونیک	۳,۳۴۱۳	۰,۸۷۹۳۶	۱,۳۳	۵,۰۰
مدیریت تغییر الکترونیک	۴,۰۰۸۰	۰,۸۰۴۹۸	۱,۶۷	۵,۰۰
قابلیت اطمینان الکترونیک	۳,۴۰۹۴	۰,۸۹۷۹۲	۱,۳۳	۵,۰۰
اصول رهبری الکترونیک	۳,۵۰۱۵	۰,۷۲۹۲۶	۱,۳۳	۵,۰۰
تکنولوژی	۳,۷۰۳۴	۰,۷۵۶۸۲	۱,۰۰	۵,۰۰
مشارکت اعضا	۳,۳۳۰۵	۰,۶۷۶۳۱	۱,۲۰	۵,۰۰
اثربخشی روابط عمومی	۳,۴۵۴۶	۰,۷۰۶۵۵	۱,۷۵	۵,۰۰

همانطور که در جدول فوق نمایان است، میانگین نمرات همه متغیرهای موجود در جدول فوق بیشتر از ۳ (مرکز طیف ۵ گزینه ای) بدست آمده است، لذا میتوان نتیجه گرفت که بیشتر افراد گزینه های بالای ۳ را انتخاب کرده اند. کمترین مقدار نمرات متغیرها از ۱ بیشتر بوده و بیشترین مقدار نمرات متغیرها از ۵ کمتر برآورد شده است و این نشان می دهد که کدگذاری و ورود اطلاعات پرسشنامه ها به نرم افزار کاملاً بدون نقض و به درستی وارد شده است.

۳-۴- نتایج بررسی پایایی متغیرها با بکارگیری شاخص های ضریب آلفای کرونباخ و ضریب پایایی ترکیبی

شاخص های مربوط به مدل اندازه گیری در جدول زیر گزارش شده است.

جدول (۶) شاخص های روایی و پایایی متغیرها

متغیرهای پژوهش	ضریب آلفای کرونباخ	ضریب پایایی ترکیبی
اصول رهبری الکترونیک	۰,۹۱۰	۰,۹۲۴
ارتباط الکترونیک	۰,۸۲۶	۰,۸۹۶
اجتماعی الکترونیک	۰,۷۷۲	۰,۸۶۸
مدیریت تغییر الکترونیک	۰,۷۸۵	۰,۸۷۵
قابلیت اطمینان الکترونیک	۰,۷۸۱	۰,۸۷۳
تکنولوژی	۰,۸۲۳	۰,۸۷۶
مشارکت اعضا	۰,۷۷۸	۰,۸۵۰
اثربخشی روابط عمومی	۰,۹۰۸	۰,۹۲۶

همانطور که در جدول فوق ملاحظه مشاهده می شود، نتایج ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی متغیرها آورده شده است که با توجه به حدود گفته شده (بالای ۰,۷) برای هر دو معیار، نتیجه می شود که مقدار ضرایب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی برای تمامی سازه های پژوهش مورد قبول می باشند.

۴-۴-آزمون فرضیه اصلی پژوهش

آزمون فرضیات

در این بخش از تحقیق با استفاده از نتایج حاصل از مدلسازی معادلات ساختاری در خصوص تایید یا رد فرضیات تصمیم گیری خواهد شد.

۴-۴-۱-آزمون فرضیات اصلی

فرضیه اول: اصول رهبری الکترونیکی بر اثربخشی روابط عمومی تأثیر معناداری دارد.

نتایج مربوط به فرضیه اول تحقیق در جدول (۷) آمده است.

جدول (۷) نتایج برآورد ضرایب معناداری تی و ضریب مسیر استاندارد شده اصول رهبری الکترونیکی بر اثربخشی

روابط عمومی

نتیجه	سطح معناداری	مقدار تی (t-value)	ضریب مسیر (B)	فرضیه اول
تایید شد	۰,۰۰	۴,۴۸۵	۰,۲۳۳	اصول رهبری الکترونیک -> اثربخشی روابط عمومی

بررسی ضریب اثر اصول رهبری الکترونیکی بر اثربخشی روابط عمومی در جدول فوق نشان می دهد که این ضریب مسیر به میزان ۰,۲۳۳ برآورد شده است. با توجه به اینکه مقدار عدد معناداری (t-value) برابر با ۴,۴۸۵ و از ۱/۹۶ بیشتر می باشد؛ می توان نتیجه گرفت که این ضریب مسیر در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار است؛ یعنی اصول رهبری الکترونیکی بر اثربخشی روابط عمومی تأثیر مثبت و معناداری دارد. بنابراین با توجه به داده های گرد آوری شده میتوان فرضیه اول تحقیق مبنی بر وجود تأثیر اصول رهبری الکترونیکی بر اثربخشی روابط عمومی تایید می شود.

۴-۴-۲-آزمون فرضیات فرعی

فرضیه اول: اصول ارتباط الکترونیک بر اثربخشی روابط عمومی تأثیر معناداری دارد.

نتایج مربوط به فرضیه اول تحقیق در جدول (۸) آمده است.

جدول (۸) نتایج برآورد ضرایب معناداری تی و ضریب مسیر استاندارد شده اصول ارتباط الکترونیک بر اثربخشی

روابط عمومی

نتیجه	سطح معناداری	مقدار تی (t-value)	ضریب مسیر (B)	فرضیه سوم
رد	۰,۱۵۶	۱,۴۲۱	۰,۰۷۷	اصول ارتباط الکترونیک -> اثربخشی روابط عمومی

یافته های تحقیق نشان می دهد که مقدار تی مسیر ۱,۴۲۱ بیشتر از ۱,۹۶ بوده و سطح معنی داری آزمون ۰,۱۵۶ بیشتر از ۰,۰۵ بدست آمده است. لذا میتوان نتیجه گرفت که فرضیه این بخش از تحقیق تایید نمی شود.

فرضیه دوم: اصول اجتماعی الکترونیک بر اثربخشی روابط عمومی تأثیر معناداری دارد.

نتایج مربوط به فرضیه دوم تحقیق در جدول (۹) آمده است.

جدول (۹) نتایج برآورد ضرایب معناداری تی و ضریب مسیر استاندارد شده اصول اجتماعی الکترونیک بر اثربخشی

روابط عمومی

نتیجه	سطح معناداری	مقدار تی (t-value)	ضریب مسیر (B)	فرضیه دوم
رد	۰,۱۷۳	۱,۳۶۴	۰,۰۸۴	اصول اجتماعی الکترونیک -> اثربخشی روابط عمومی

یافته های تحقیق نشان می دهد که مقدار تی مسیر ۱,۳۶۴ بیشتر از ۱,۹۶ بوده و سطح معنی داری آزمون ۰,۱۷۳ بیشتر از ۰,۰۵ بدست آمده است. لذا میتوان نتیجه گرفت که فرضیه این بخش از تحقیق تایید نمی شود. فرضیه سوم: اصول مدیریت تغییر الکترونیک بر اثر بخشی روابط عمومی تاثیر معناداری دارد. نتایج مربوط به فرضیه سوم تحقیق در جدول (۱۲) آمده است.

جدول (۱۰) نتایج برآورد ضرایب معناداری تی و ضریب مسیر استاندارد شده اصول مدیریت تغییر الکترونیک بر اثر بخشی روابط عمومی

فرضیه سوم	ضریب مسیر (B)	مقدار تی (t-value)	سطح معناداری	نتیجه
اصول مدیریت تغییر الکترونیک -> اثربخشی روابط عمومی	۰,۰۱	۰,۱۶۳	۰,۸۷۰	رد

یافته های تحقیق نشان می دهد که مقدار تی مسیر ۰,۱۶۳ بیشتر از ۱,۹۶ بوده و سطح معنی داری آزمون ۰,۸۷۰ بیشتر از ۰,۰۵ بدست آمده است. لذا میتوان نتیجه گرفت که فرضیه این بخش از تحقیق تایید نمی شود. فرضیه چهارم: اصول قابلیت اطمینان الکترونیک بر اثر بخشی روابط عمومی تاثیر معناداری دارد. نتایج مربوط به فرضیه چهارم تحقیق در جدول (۱۱) آمده است.

جدول (۱۱) نتایج برآورد ضرایب معناداری تی و ضریب مسیر استاندارد شده اصول قابلیت اطمینان الکترونیک بر اثر بخشی روابط عمومی

فرضیه چهارم	ضریب مسیر (B)	مقدار تی (t-value)	سطح معناداری	نتیجه
اصول قابلیت اطمینان الکترونیک -> اثربخشی روابط عمومی	۰,۱۰۱	۱,۷۹۲	۰,۰۷۴	رد

یافته های تحقیق نشان می دهد که مقدار تی مسیر ۱,۷۹۲ بیشتر از ۱,۹۶ بوده و سطح معنی داری آزمون ۰,۰۷۴ بیشتر از ۰,۰۵ بدست آمده است. لذا میتوان نتیجه گرفت که فرضیه این بخش از تحقیق تایید نمی شود. فرضیه پنجم: اصول ارتباط الکترونیک بر اثر بخشی روابط عمومی با نقش میانجی تکنولوژی تاثیر معناداری دارد. جهت بررسی فرضیه پنجم دو مسیر تاثیرگذاری اصول ارتباط الکترونیک بر تکنولوژی و مسیر اثرگذاری تکنولوژی بر اثربخشی روابط عمومی مورد آزمون قرار گرفت. نحوه داوری بدین صورت است که اگر تاثیر متغیر مستقل بر میانجی و تاثیر متغیر میانجی بر وابسته همزمان معنادار شود، نقش میانجیگری تایید شده و تاثیر غیر مستقیم را تایید خواهیم کرد. نتایج مربوط به فرضیه پنجم تحقیق در جدول زیر آمده است.

جدول (۱۲) بررسی فرضیه پنجم تحقیق

مسیر	ضریب مسیر استاندارد	آماره تی	سطح معناداری	تاثیر غیر مستقیم	آزمون سوبل
				مقدار آماره	سطح معنی داری
اصول ارتباط الکترونیک -> تکنولوژی	۰,۱۷۸	۲,۹۷۳	۰,۰۰۳	۰,۰۴۲	۵,۹۳۱
تکنولوژی -> اثربخشی روابط عمومی	۰,۲۳۶	۵,۰۳۱	۰,۰۰		۰,۰۰

همانطور که در جدول فوق مشاهده می گردد، تاثیر متغیر اصول ارتباط الکترونیک بر تکنولوژی با ضریب مسیر ۰,۱۷۸ و مقدار آماره تی ۲,۹۷۳ مورد قبول واقع شد. همچنین تاثیر تکنولوژی بر اثربخشی روابط عمومی نیز با ضریب مسیر ۰,۲۳۶ و مقدار آماره تی ۵,۰۳۱ تایید گردید. با توجه به آزمون این دو مسیر در قالب یک مدل میتوان استنباط کرد که

متغیر تکنولوژی نقش واسطه ای را در تأثیر گذاری اصول ارتباط الکترونیک بر اثربخشی روابط عمومی ایفا می نماید. از طرفی با توجه به اینکه مقدار قدر مطلق آماره سوبل (Sobel) برابر با ۵,۹۳۱ و از ۱/۹۶ بیشتر محاسبه شده و سطح معناداری آزمون (۰,۰۰) کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ بدست آمده است، می توان در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر میانجی گری تکنولوژی را در رابطه بین اصول ارتباط الکترونیک و اثربخشی روابط عمومی را بار دیگر تأیید کرد. فرضیه ششم: اصول اجتماعی الکترونیک بر اثربخشی روابط عمومی با نقش میانجی تکنولوژی تأثیر معناداری دارد. نتایج مربوط به فرضیه ششم تحقیق در جدول زیر آمده است.

جدول (۱۳) بررسی فرضیه ششم تحقیق

مسیر	ضریب مسیر استاندارد	آماره تی	سطح معناداری	تأثیر غیر مستقیم	آزمون سوبل	
					مقدار آماره	سطح معنی داری
اصول اجتماعی الکترونیک -> تکنولوژی	-۰,۰۱۴	۰,۱۸۵	۰,۸۵۳	-۰,۰۰۳	-	-
تکنولوژی -> اثربخشی روابط عمومی	۰,۲۳۶	۵,۰۳۱	۰,۰۰			

یافته های تحقیق نشان می دهد که تأثیر متغیر مستقل بر متغیر میانجی بلحاظ آماری تأیید نشده است ($P < 0.05$). همین امر دلیل کافی برای رد این فرضیه می باشد. چرا که می بایست تأثیر متغیر مستقل بر میانجی و همچنین تأثیر متغیر میانجی بر متغیر وابسته تأیید شود تا بتوانیم نقش میانجیگری را تأیید کرد. که در این فرضیه شرط اول (تأثیر متغیر مستقل بر متغیر میانجی) رد شده است.

فرضیه هفتم: اصول مدیریت تغییر الکترونیک بر اثربخشی روابط عمومی با نقش میانجی تکنولوژی تأثیر معناداری دارد. نتایج مربوط به فرضیه هفتم تحقیق در جدول زیر آمده است.

جدول (۱۴) بررسی فرضیه هفتم تحقیق

مسیر	ضریب مسیر استاندارد	آماره تی	سطح معناداری	تأثیر غیر مستقیم	آزمون سوبل	
					مقدار آماره	سطح معنی داری
اصول مدیریت تغییر الکترونیک -> تکنولوژی	۰,۱۹۱	۳,۱۰۸	۰,۰۰۲	۰,۰۴۵	۶,۱۱۵	۰,۰۰
تکنولوژی -> اثربخشی روابط عمومی	۰,۲۳۶	۵,۰۳۱	۰,۰۰			

همانطور که در جدول فوق مشاهده می گردد، تأثیر متغیر اصول مدیریت تغییر الکترونیک بر تکنولوژی با ضریب مسیر ۰,۱۹۱ و مقدار آماره تی ۳,۱۰۸ مورد قبول واقع شد. همچنین تأثیر تکنولوژی بر اثربخشی روابط عمومی نیز با ضریب مسیر ۰,۲۳۶ و مقدار آماره تی ۵,۰۳۱ تأیید گردید. با توجه به آزمون این دو مسیر در قالب یک مدل میتوان استنباط کرد که متغیر تکنولوژی نقش واسطه ای را در تأثیر گذاری اصول مدیریت تغییر الکترونیک بر اثربخشی روابط عمومی ایفا می نماید. از طرفی با توجه به اینکه مقدار قدر مطلق آماره سوبل (Sobel) برابر با ۶,۱۱۵ و از ۱/۹۶ بیشتر محاسبه شده و سطح معناداری آزمون (۰,۰۰) کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ بدست آمده است، می توان در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر میانجی گری تکنولوژی را در رابطه بین اصول مدیریت تغییر الکترونیک و اثربخشی روابط عمومی را بار دیگر تأیید کرد.

فرضیه هشتم: اصول قابلیت اطمینان الکترونیک بر اثر بخشی روابط عمومی با نقش میانجی تکنولوژی تاثیر معناداری دارد.

نتایج مربوط به فرضیه هشتم تحقیق در جدول زیر آمده است.

جدول (۱۵) بررسی فرضیه هشتم تحقیق

مسیر	ضریب مسیر استاندارد	آماره تی	سطح معناداری	تاثیر غیر مستقیم	آزمون سوبل	
					مقدار آماره	سطح معنی داری
اصول قابلیت اطمینان الکترونیک - < تکنولوژی	۰,۲۸۷	۳,۴۷۰	۰,۰۰۱	۰,۰۶۸	۵,۹۴۲	۰,۰۰
تکنولوژی - < اثربخشی روابط عمومی	۰,۲۳۶	۵,۰۳۱	۰,۰۰			

همانطور که در جدول فوق مشاهده می گردد، تاثیر متغیر اصول قابلیت اطمینان الکترونیک بر تکنولوژی با ضریب مسیر ۰,۲۸۷ و مقدار آماره تی ۳,۴۷۰ مورد قبول واقع شد. همچنین تاثیر تکنولوژی بر اثربخشی روابط عمومی نیز با ضریب مسیر ۰,۲۳۶ و مقدار آماره تی ۵,۰۳۱ تایید گردید. با توجه به آزمون این دو مسیر در قالب یک مدل میتوان استنباط کرد که متغیر تکنولوژی نقش واسطه ای را در تاثیر گذاری اصول قابلیت اطمینان الکترونیک بر اثربخشی روابط عمومی ایفا می نماید. از طرفی با توجه به اینکه مقدار قدر مطلق آماره سوبل (Sobel) برابر با ۵,۹۴۲ و از ۱/۹۶ بیشتر محاسبه شده و سطح معناداری آزمون (۰,۰۰) کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ بدست آمده است، می توان در سطح اطمینان ۹۵ درصد تاثیر میانجی گری تکنولوژی را در رابطه بین اصول قابلیت اطمینان الکترونیک و اثربخشی روابط عمومی را بار دیگر تایید کرد.

فرضیه نهم: اصول ارتباط الکترونیک بر اثر بخشی روابط عمومی با نقش میانجی مشارکت اعضاء تاثیر معناداری دارد.

نتایج مربوط به فرضیه نهم تحقیق در جدول زیر آمده است.

جدول (۱۶) بررسی فرضیه نهم تحقیق

مسیر	ضریب مسیر استاندارد	آماره تی	سطح معناداری	تاثیر غیر مستقیم	آزمون سوبل	
					مقدار آماره	سطح معنی داری
اصول ارتباط الکترونیک - < مشارکت اعضاء	۰,۲۵۱	۴,۱۹۲	۰,۰۰	۰,۰۹۳	۷,۳۰۳	۰,۰۰
مشارکت اعضاء - < اثربخشی روابط عمومی	۰,۳۶۹	۷,۳۰۹	۰,۰۰			

همانطور که در جدول فوق مشاهده می گردد، تاثیر متغیر اصول ارتباط الکترونیک بر مشارکت اعضاء با ضریب مسیر ۰,۲۵۱ و مقدار آماره تی ۴,۱۹۲ مورد قبول واقع شد. همچنین تاثیر مشارکت اعضاء بر اثربخشی روابط عمومی نیز با ضریب مسیر ۰,۳۶۹ و مقدار آماره تی ۷,۳۰۹ تایید گردید. با توجه به آزمون این دو مسیر در قالب یک مدل میتوان استنباط کرد که متغیر مشارکت اعضاء نقش واسطه ای را در تاثیر گذاری اصول ارتباط الکترونیک بر اثربخشی روابط عمومی ایفا می نماید. از طرفی با توجه به اینکه مقدار قدر مطلق آماره سوبل (Sobel) برابر با ۷,۳۰۳ و از ۱/۹۶ بیشتر محاسبه شده و سطح معناداری آزمون (۰,۰۰) کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ بدست آمده است، می توان در سطح اطمینان ۹۵ درصد تاثیر میانجی گری مشارکت اعضاء را در رابطه بین اصول ارتباط الکترونیک و اثربخشی روابط عمومی را بار دیگر تایید کرد.

فرضیه دهم: اصول اجتماعی الکترونیک بر اثر بخشی روابط عمومی با نقش میانجی مشارکت اعضاء تاثیر معناداری دارد.

نتایج مربوط به فرضیه دهم تحقیق در جدول زیر آمده است.

جدول (۱۷) بررسی فرضیه دهم تحقیق

مسیر	ضریب مسیر استاندارد	آماره تی	سطح معناداری	تاثیر غیر مستقیم	آزمون سوبل	
					مقدار آماره	سطح معنی داری
اصول اجتماعی الکترونیک -> مشارکت اعضاء	۰,۱۴۳	۲,۰۹۶	۰,۰۳۷	۰,۰۵۳	۷,۲۵۱	۰,۰۰
مشارکت اعضاء -> اثربخشی روابط عمومی	۰,۳۶۹	۷,۳۰۹	۰,۰۰			

همانطور که در جدول فوق مشاهده می گردد، تاثیر متغیر اصول اجتماعی الکترونیک بر مشارکت اعضاء با ضریب مسیر ۰,۱۴۳ و مقدار آماره تی ۲,۰۹۶ مورد قبول واقع شد. همچنین تاثیر مشارکت اعضاء بر اثربخشی روابط عمومی نیز با ضریب مسیر ۰,۳۶۹ و مقدار آماره تی ۷,۳۰۹ تایید گردید. با توجه به آزمون این دو مسیر در قالب یک مدل میتوان استنباط کرد که متغیر مشارکت اعضاء نقش واسطه ای را در تاثیر گذاری اصول اجتماعی الکترونیک بر اثربخشی روابط عمومی ایفا می نماید. از طرفی با توجه به اینکه مقدار قدر مطلق آماره سوبل (Sobel) برابر با ۷,۲۵۱ و از ۱/۹۶ بیشتر محاسبه شده و سطح معناداری آزمون (۰,۰۰) کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ بدست آمده است، می توان در سطح اطمینان ۹۵ درصد تاثیر میانجی گری مشارکت اعضاء را در رابطه بین اصول اجتماعی الکترونیک و اثربخشی روابط عمومی را بار دیگر تایید کرد.

فرضیه یازدهم: اصول مدیریت تغییر الکترونیک بر اثر بخشی روابط عمومی با نقش میانجی مشارکت اعضاء تاثیر معناداری دارد.

نتایج مربوط به فرضیه یازدهم تحقیق در جدول زیر آمده است.

جدول (۱۸) بررسی فرضیه یازدهم تحقیق

مسیر	ضریب مسیر استاندارد	آماره تی	سطح معناداری	تاثیر غیر مستقیم	آزمون سوبل	
					مقدار آماره	سطح معنی داری
اصول مدیریت تغییر الکترونیک -> مشارکت اعضاء	۰,۱۸۰	۳,۱۷۷	۰,۰۰۲	۰,۰۶۶	۷,۱۹۷	۰,۰۰
مشارکت اعضاء -> اثربخشی روابط عمومی	۰,۳۶۹	۷,۳۰۹	۰,۰۰			

همانطور که در جدول فوق مشاهده می گردد، تاثیر متغیر اصول مدیریت تغییر الکترونیک بر مشارکت اعضاء با ضریب مسیر ۰,۱۸۰ و مقدار آماره تی ۳,۱۷۷ مورد قبول واقع شد. همچنین تاثیر مشارکت اعضاء بر اثربخشی روابط عمومی نیز با ضریب مسیر ۰,۳۶۹ و مقدار آماره تی ۷,۳۰۹ تایید گردید. با توجه به آزمون این دو مسیر در قالب یک مدل میتوان استنباط کرد که متغیر مشارکت اعضاء نقش واسطه ای را در تاثیر گذاری اصول مدیریت تغییر الکترونیک بر اثربخشی روابط عمومی ایفا می نماید. از طرفی با توجه به اینکه مقدار قدر مطلق آماره سوبل (Sobel) برابر با ۷,۱۹۷ و از ۱/۹۶ بیشتر محاسبه شده و سطح معناداری آزمون (۰,۰۰) کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ بدست آمده است، می توان در سطح

اطمینان ۹۵ درصد تاثیر میانجی گری مشارکت اعضا را در رابطه بین اصول مدیریت تغییر الکترونیک و اثربخشی روابط عمومی را بار دیگر تایید کرد.

فرضیه دوازدهم: اصول قابلیت اطمینان الکترونیک بر اثر بخشی روابط عمومی با نقش میانجی مشارکت اعضا تاثیر معناداری دارد.

نتایج مربوط به فرضیه دوازدهم تحقیق در جدول زیر آمده است.

جدول (۱۹) بررسی فرضیه دوازدهم تحقیق

مسیر		ضریب مسیر استاندارد	آماره تی	سطح معناداری	تاثیر غیر مستقیم	آزمون سوبل	
						مقدار آماره	سطح معنی داری
اصول قابلیت اطمینان الکترونیک -> مشارکت اعضا		۰,۰۸۷	۱,۴۶۵	۰,۱۴۴	۰,۰۳۲	-	-
مشارکت اعضا -> اثربخشی روابط عمومی		۰,۳۶۹	۷,۳۰۹	۰,۰۰			

یافته های تحقیق نشان می دهد که تاثیر متغیر مستقل بر متغیر میانجی بلحاظ آماری تایید نشده است ($P < 0.05$). همین امر دلیل کافی برای رد این فرضیه می باشد.

۵- بحث و نتیجه گیری

۵-۱- محدودیت های تحقیق

محدودیت های در اختیار محقق

۱- پیدا نکردن جدیدترین منابع لاتین به جهت جدید بودن نوع پژوهش

۲- نبودن منابع فارسی به روز برای تهیه این پژوهش به دلیل بدیع بودن پژوهش
محدودیت های خارج از اختیار محقق

۱- عدم توجه به گویه ها در بین بعضی از پاسخ دهندگان به پرسشنامه برای تعیین دقیق مفهوم مورد نیاز.

۲- وجود فضای محافظه کارانه که ممکن است پاسخگویی به پرسشنامه ها را متأثر ساخته باشد.

۳- برگشت ندادن به موقع و تکمیل پرسشنامه از سوی برخی پاسخ دهندگان، یکی از عمده ترین مشکلاتی بود که باعث طولانی شدن پژوهش حاضر گردید.

۵-۲- پیشنهاد های کاربردی

با توجه به شاخص های ادراک از آموزش الکترونیک توصیه میشود مدیران از جمله مدیران آموزش الکترونیک علاوه بر توجه به مسائل فنی آموزش الکترونیک به بعد فردی آن هم توجه کنند و با تقویت باورهای خودکارآمدی و راهکارهای افزایش آن (تشویق، دلگرمی و قوت قلب) به بالارفتن انگیزه برای آموزش اثر بخش اقدام نمایند.

پیشنهاد میشود که مدیران و از جمله مدیران آموزش الکترونیک کارگاههای آموزشی در تلفیق فناوری های تحتوب با آموزش و نتایج و پیامدهای موفقیت آمیز آن در امر آموزش و ارتباطات برگزار شود و همچنین نیازها و توانایی آنها را مبنای طراحی سیستم قرار دهند تا ادراک در مورد سودمندی آموزش الکترونیک ارتقا یابد.

پیشنهاد میشود مدیران و از جمله مدیران آموزش الکترونیک مدارس جهت توسعه و در نهایت افزایش رضایت کاربران اهمیت ویژه ای قائل شوند. و نسبت به کیفیت پشتیبانی و خدمات، عوامل فنی و زیرساختی و بهبود و توسعه سیستمهای آموزش الکترونیک اقدام نمایند.

پیشنهاد میشود سیستم آموزش الکترونیک را به نحوی طراحی کنند که موجب لذتبخش شدن استفاده از سیستم شود و همچنین میتوانند با نظرسنجی از مدیران و معلمان مدارس در مورد کیفیت سیستم آموزش الکترونیک از آنها بازخورد دریافت کرده و با اعمال نظرات و پیشنهادات آنها در سیستم، موجب دلگرمی و لذتبخشتر کردن استفاده از سیستم شود. پیشنهاد میشود که سیستم به نحوی طراحی شود که فایلها از جمله ویدئوهای آموزشی به صورت فشرده شده ارسال شوند تا باعث کاهش مصرف حجم اینترنت و زمان استفاده شود.

۶- منابع

۱. واصفیان ف.، میرشکار ح. ا. (۲۰۱۹). بررسی رابطه ی روابط اجتماعی و مشارکت در مدرسه بر موفقیت تحصیلی نوجوانان متخلف. نشریه علمی رویکردهای پژوهشی نوین مدیریت و حسابداری، ۲(۷)، ۱۴۴-۱۶۱.
۲. سهرابی، هستی و رضوی، سید علی اصغر و طاهرخانی، لیلی، (۱۳۹۷)، بررسی رابطه بین رهبری دانش با بهبود سازمانی از دیدگاه کتابداران کتابخانه های مرکزی دانشگاه های دولتی شهر تهران. دوره ۱۱، شماره ۴۳، دی ۱۳۹۷، صفحه ۳۲-۴۶.
۳. گیلوری، سعید و شفیع زاده، حمید، ۱۳۹۹، «ارزیابی عملکرد مدارس غیردولتی شهر تهران با تأکید بر شاخص های تعالی سازمانی» EFQM، فصلنامه علمی - پژوهشی کارافن، پاییز ۱۳۹۹، دوره ۱۷، شماره ۳، ۱۸۵-۱۶۷.
۴. امینی، نرجس. و نصر اصفهانی، احمدرضا. (۱۳۹۸). فراتحلیل تأثیر کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات بر عملکرد آموزشی و پژوهشی اعضای هیئت علمی دانشگاه ها. نشریه علمی فن آوری آموزش، جلد ۱۴، شماره ۲، بهار ۱۳۹۹.
۵. حسینی، سید حسین؛ حضرتی، محمود. (۱۳۹۰)، شناسایی و تبیین مدل رفتارهای شهروندی سازمانی در سازمان های دولتی، پژوهش های مدیریت سال چهارم پاییز ۱۳۹۰ شماره ۱۳
۶. پاهنگ، نظام الدین؛ مهدیون، روح اله و یاریقلی، بهبود، ۱۳۹۶، «بررسی کیفیت مدارس و شناسایی عوامل مؤثر بر آن: پژوهش ترکیبی»، دو فصلنامه علمی پژوهشی مدیریت مدرسه، ۵(۱)، ۱۷۳-۱۹۳.
۷. نیازی، ارسلان و بیگی نیا، عبدالرضا، (۱۴۰۲)، تأثیر رهبری دیجیتال بر عملکرد سازمان با نقش میانجی فرهنگ دیجیتال و قابلیت های دیجیتالی کارکنان، ششمین کنفرانس بین المللی تحولات نوین در مدیریت، اقتصاد و حسابداری، تهران.
۸. علی مرادی، داریوش، واعظی، رضا، امیری، مقصود. (۱۴۰۲). بررسی عوامل مؤثر بر بهبود سازمانی در بخشهای دولتی و رتبهبندی آنها با استفاده از روشهای MADM. مطالعات کمی در مدیریت، ۱۳(۵۱)، ۱۱۵-۱۳۶.
۹. محمدپور غربی، یونس و حسن زاده، سمیه، ۱۴۰۱، بررسی نقش روابط عمومی بر مشارکت و ارتباطات اجتماعی در سازمانها، هجدهمین کنفرانس ملی روانشناسی، علوم تربیتی و اجتماعی، بابل.
۱۰. سهرابی، هستی، رضوی، سید علی اصغر، طاهرخانی، لیلی. (۱۳۹۷). بررسی رابطه بین رهبری دانش با بهبود سازمانی از دیدگاه کتابداران کتابخانه های مرکزی دانشگاه های دولتی شهر تهران. دانش شناسی، ۱۱(۴۳)، ۳۲-۴۶.
۱۱. دانشور دیلمی، محمدرضا، دهقانان، حامد، ادیب پور، محمدرضا. (۱۳۹۷). تأثیر رهبری الکترونیکی بر نگرش های شغلی کارکنان در تیم های مجازی با تأکید بر نقش کانال های ارتباطی آنلاین و رضایت ارتباطی ادراک شده. مجله علمی "مدیریت فرهنگ سازمانی"، ۱۶(۲)، ۳۶۹-۳۹۱.

12. Adams, D.; Cheah, K.S.L.; Thien, L.M.; Yusoff, N.N.M. Leading schools through the COVID-19 crisis in a South-East Asian country. *Manag. Educ.* 2021.
13. Adeniran, A. O. (2016). Impacts of the fourth industrial revolution on transportation in the developing nations. *International Educational Scientific Research Journal*, 2(11), 56-60.
14. Akram, M., & Muhammad Khan, A. (2020). Exploring e-leadership of principals: Increasing school effectiveness by learning management system. *Journal of Education & Social Sciences*, 8(1), 15-30.
15. Alexieva, M.; Filipov, M. Building School Community through Educational Public relations. *Evol. Soc. Sci. J.* 2016, 2, 5-9.
16. Al-Mubarak, Z.; Komariah, A.; Kurniatun, T.C. The Role of Educational Leadership to Support National Resilience: An overview of Era 4.0. *Int. J. Psychosoc. Rehabil.* 2020. Available online: https://inspirasifoundation.org/blog/portfolio_page/the-role-of-educational-leadership-to-support-national-resilience-an-overview/ (accessed on 2 January 2023).
17. Alt, D. Science Teachers' Conceptions of Teaching and Learning, ICT Efficacy, ICT Professional Development and ICT Practices Enacted in Their Classrooms. *Teach. Teach. Educ.* 2018, 73, 141-150.
18. Bagga, S.K.; Gera, S.; Haque, S.N. The Mediating Role of Organizational Culture: Transformational Leadership and Change Management in Virtual Teams. *Asia Pac. Manag. Rev.* 2022.
19. Berman, S.J. Digital Transformation: Opportunities to Create New Business Models. *Strategy Leadersh.* 2012, 40, 16-24.
20. Bush, T. *Theories of Educational Leadership and Management*, 5th ed.; Sage Publications: Thousand Oaks, CA, USA, 2020.
21. Bush, T.; Coleman, M. *Leadership and Strategic Management in Education*; Paul Chapman Publishing Ltd.: London, UK, 2000.
22. Chohan, B.I.; Khan, R. Impact of Parental Support on the Academic Performance and Self Concept of the Student. *J. Res. Reflect. Educ.* 2010, 4, 14-26.
23. Collie, R.J. COVID-19 and Teachers' Somatic Burden, Stress, and Emotional Exhaustion: Examining the Role of Principal Leadership and Workplace Buoyancy. *AERA Open* 2021, 7, 1-7.
24. French, W.L.; Bell, C.; Zawacki, R.A. *Organization Development and Transformation: Managing Effective Change*, 6th ed.; McGraw-Hill/Irwin: New York, NY, USA, 2005.
25. Ginosyan, H.; Tuzlukova, V.; Ahmed, F. An Investigation into the Role of Extracurricular Activities in Supporting and Enhancing Students' Academic Performance in Tertiary Foundation Programs in Oman. *Theory Pract. Lang. Stud.* 2020, 10, 1528-1534.
26. Gorton, C. *Building Digital Leadership and Resilience in the UK's Cultural Sector*; Arts and Humanities Research Council: Swindon, UK, 2018.
27. Haider, S.A.; Akbar, A.; Tehseen, S.; Poulova, P.; Jaleel, F. The Impact of Responsible Leadership on Knowledge Sharing Behavior through the Mediating Role of Person—Organization Fit and Moderating Role of Higher Educational Institute Culture. *J. Innov. Knowl.* 2022, 7, 100265.
28. Indra, R., Ritonga, M., & Kustati, M. (2022, August). E-leadership of the school principals in implementing online learning during COVID-19 pandemic at public senior high schools. In *Frontiers in Education* (Vol. 7, p. 973274). Frontiers.
29. Joo, Y.H. The Effects of Distributed Leadership on Teacher Professionalism: The Case of Korean Middle Schools. *Int. J. Educ. Res.* 2020, 99, 101500.
30. Jumaiyah, J., Suarman, S., & Kartikowati, S. (2021). Effect of E-Leadership and Social Interaction on Managerial Competency of Junior High School Principals. *Journal of Educational Sciences*, 5(4), 611-621.
31. Khan, M. A., Nabi, M. K., Khojah, M., & Tahir, M. (2020). Students' perception towards e-learning during COVID-19 pandemic in India: An empirical study. *Sustainability*, 13(1), 57.
32. Khan, S. *Leadership in the Digital Age—A Study on the Effects of Digitalisation on Top Management Leadership*; Stockholm Business School: Stockholm, Sweden, 2016.
33. Komariah, A.; Kurniady, D.A. *Kepemimpinan Pendidikan Abad ke-21*; PT Raja Grafindo Persada: Depok, Indonesia, 2021.

34. Kumar, S., & Vigil, K. (2011). The net generation as preservice teachers: Transferring familiarity with new technologies to educational environments. *Journal of digital learning in teacher education*, 27(4), 144-153.
35. Lara, L.; Saracostti, M. Effect of Parental Involvement on Children's Academic Achievement in Chile. *Front. Psychol.* 2019, 10, 1464. [PubMed] [Green Version]
36. Luyten, H.; Bazo, M. Transformational Leadership, Professional Learning Communities, Teacher Learning, and Learner Centred Teaching Practices; Evidence on Their Interrelations in Mozambican Primary Education. *Stud. Educ. Eval.* 2019, 60, 14-31.
37. Maheshwari, G., Clarke, S., Nguyen, Q. A. N., McClelland, R., & Kunte, M. (2024). Effect of E-leadership on employees' outcomes in the higher education sector during COVID-19 and beyond: A case study from Vietnam. *Educational Management Administration & Leadership*, 17411432231222715.
38. Oishi, I.R.V. Pentingnya Belajar Mandiri Bagi Peserta Didik di Perguruan Tinggi. *J. IKRA ITH Hum.* 2020, 4, 50-55.
39. Rechsteiner, B.; Compagnoni, M.; Wullschlegel, A.; Schäfer, L.M.; Rickenbacher, A.; Merki, K.M. Teachers Involved in School Improvement: Analyzing Mediating Mechanisms of Teachers' Boundary-Crossing Activities between Leadership Perception and Teacher Involvement. *Teach. Teach. Educ.* 2022, 116, 103774.
40. Reynolds, D.; Teddlie, C. *The International Handbook of School Effectiveness Research*, 1st ed.; Routledge: London, UK; New York, NY, USA, 1999.
41. Sahlberg, P. Will the Pandemic Change Schools? *J. Prof. Cap. Community* 2020, 5, 359-365.
42. Salomon, A.; Kolikant, Y.B.-D. High-School Students' Perceptions of the Effects of Non-Academic Usage of ICT on Their Academic Achievements. *Comput. Hum. Behav.* 2016, 64, 143-151.
43. Sanfo, M.B.J.-B. Leaving No Place behind: Community Participation and Primary School Students' Learning Achievements in Burkina Faso's Small-Scale Gold Mining Communities. *Int. J. Educ. Res. Open* 2020, 1, 100010.
44. Sumarsono, R.; Imron, A.; Wiyono, B.; Arifin, I. Parents' Participation in Improving the Quality of Elementary School in the City of Malang, East Java, Indonesia. *Int. Educ. Stud.* 2016, 9, 256.
45. Topor, D.R.; Keane, S.P.; Shelton, T.L.; Calkins, S.D. Parent Involvement and Student Academic Performance: A Multiple Mediation Analysis. *J. Prev. Interv. Community* 2010, 38, 183-197.
46. Wiyono, B. B., Komariah, A., Alghamdi, A. A., & Fahlevi, M. (2023). The influence of principals' e-leadership on the effectiveness of schools' public relations and organizational improvement. *Sustainability*, 15(2), 1296.
47. Wiyono, B. B., Komariah, A., Alghamdi, A. A., & Fahlevi, M. (2023). The influence of principals' e-leadership on the effectiveness of schools' public relations and organizational improvement. *Sustainability*, 15(2), 1296.
48. Wiyono, B. The Effect of School-Based Management Implementation on the Education Quality. *Adv. Sci. Lett.* 2017, 23, 8612-8616.
49. Wiyono, B.B.; Kusumaningrum, D.E.; Triwiyanto, T.; Sumarsono, R.B.; Valdez, A.V.; Gunawan, I. The Comparative Analysis of Using Communication Technology and Direct Techniques in Building School Public Relation. In *Proceedings of the 2019 5th International Conference on Education and Technology (ICET)*, Malang, Indonesia, 4-5 October 2019; pp. 81-86.
50. Yulianti, K.; Denessen, E.; Droop, M. The Effects of Parental Involvement on Children's Education a Study in Elementary Schools in Indonesia. *Int. J. About Parents Educ.* 2018, 10, 14-32.
51. Zhang, G.; Jia, Z.; Yan, S. Does Gender Matter? The Relationship Comparison of Strategic Leadership on Organizational Ambidextrous Behavior between Male and Female CEOs. *Sustainability* 2022, 14, 8559.
52. Zhu, J.; Li, S.C. The Non-Linear Relationships between ICT Use and Academic Achievement of Secondary Students in Hong Kong. *Comput. Educ.* 2022, 187, 104546.
53. Zuboff, S. (1988). *Dilemmas of Transformation in the Age of the Smart Machine*. Pub Type, 81.

Investigating the effect of electronic leadership principles on the effectiveness of public relations (case study: schools in Bushehr province)

Esmail Kamali Rad
Asghar Jalali Rohimari

Abstract

This research examines the effect of electronic leadership principles on the effectiveness of public relations (case study: schools in Bushehr province). A standardized questionnaire was used to measure the variables. The statistical population of the research is the schools of Bushehr province. A simple random sampling method was used to determine the sample and Cochran's formula with an error value of 0.05 was used to obtain the sample size, and the sample size was calculated as 377 people through this formula. 26spss and 3PLS Smart software were used to analyze the data. The findings of the research show that the principles of electronic leadership have a positive and significant effect on the effectiveness of public relations. The principles of electronic communication, the principles of electronic change management and the principles of electronic reliability have a positive and significant effect on the effectiveness of public relations. Electronic social principles do not have a significant effect on the effectiveness of public relations with the mediating role of technology. Also, electronic social principles and electronic reliability principles have a positive and significant effect on the effectiveness of public relations with the mediating role of technology. However, the principles of electronic communication, electronic social principles, and electronic change management principles have a significant positive effect on the effectiveness of public relations with the mediating role of members' participation. But the principles of electronic reliability do not have a significant effect on the effectiveness of public relations with the mediating role of members' participation.

Keywords

The principles of electronic leadership - the effectiveness of public relations - schools of Bushehr province
